

Храпенко Олена Олегівна

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри організації судових,

правоохоронних органів та адвокатури

Національний університет «Одеська юридична академія»

ORCID: 0000-0001-5864-0367

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ КОЛЕГІЇ АДВОКАТІВ НА ПОЧАТКУ 70-Х РОКІВ

***Анотація.** У статті розкриваються проблеми з якими стикались адвокати Одеської обласної колегії адвокатів на початку 70-х років. Визначено окремі аспекти комплексних перевірок які проводила Одеська обласна колегія адвокатів щодо підбору, розстановки і виховання кадрів органів адвокатури. Також зазначено, що основну увагу відділ юстиції приділяв контролю за виконанням колегією адвокатів завдань і функцій, передбачених Положенням про адвокатуру Української РСР.*

***Ключові слова:** адвокати, добровільні об'єднання осіб, колегії адвокатів, підвищення кваліфікації адвокатів, правове обслуговування, виховання адвокатів.*

Постанова проблеми. Одним із центральних завдань адвокатури у 70-х роках вважалося підвищення ідейно-політичного рівня і професійної кваліфікації членів колегії. Для реалізації цього завдання було об'єднано сили адвокатів і діячів науки для вивчення актуальних проблем стосовно діяльності адвокатури. Для цього при

президіях колегій адвокатів для надання допомоги адвокатам було створено методичні ради.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення питання щодо організації і діяльності Одеської обласної колегії адвокатів побудовано на матеріалах Державного архіву Одеської області, а саме: інформація про хід виконання наказу Міністра юстиції СРСР № 26 від 25.12.1972 р. «Про поліпшення керівництва діяльністю колегій адвокатів», доповідна записка про роботу президії Одеської обласної колегії адвокатів з підбору, розстановки і вихованню адвокатів від 12.03.1973 року.

Мета статті полягає у висвітленні питань організації і діяльності Одеської обласної колегії адвокатів у 70-х роках.

Виклад основного матеріалу. Питання організаційно-правового статусу Одеської обласної колегії адвокатів у 70-х роках зазначалось у «Положенні про адвокатуру Української РСР» від 25.07.1962 р., відповідно до якого колегії адвокатів уявляли собою добровільні об'єднання осіб, які вели адвокатську діяльність.

Колегії адвокатів в УРСР утворювалися за заявою групи засновників, що складалася з осіб, які мали вищу юридичну освіту, або з ініціативи виконавчого і розпорядчого органу відповідної Ради народних депутатів. Пропозиція про утворення колегії адвокатів надсилалась до Міністерства юстиції Української РСР, яке після узгодження представляло його в Раду Міністрів автономної республіки, виконавчий комітет обласної, Київської міської, міської Ради народних депутатів для затвердження та реєстрації.

Всі адвокати колегії зобов'язані були здійснювати правове обслуговування організацій і підприємств, які не мали власної юридичної служби. Крім того, правове обслуговування підприємств і організацій колгоспів і радгоспів шляхом укладення з ними

договорів з оплатою послуг адвокатів набуло найбільшого поширення в СРСР.

25 грудня 1972 р. Міністерство юстиції СРСР видало наказ № 26 «Про поліпшення керівництва діяльністю колегій адвокатів» [2].

Про хід виконання наказу кожною колегією адвокатів УРСР подавалася інформація заступнику міністра юстиції Української СРСР. Державне керівництво адвокатурою було складовою частиною управління у сфері юстиції.

У ході виконання наказу Міністра юстиції СРСР № 26 від 25.12.1972 р. «Про поліпшення керівництва діяльністю колегій адвокатів» заступнику міністра юстиції Української СРСР І. Т. Гавриленко 15 січня 1974 р. була надана інформація начальником відділу юстиції одеського облвиконкому А. А. Коровкіним про те, що відділ юстиції Одеської облвиконкому виконав певну роботу з виконання наказу Міністра юстиції СРСР № 26 від 25.12.1972 р [1].

Основну увагу відділ юстиції приділяв контролю за виконанням колегією адвокатів завдань і функцій, передбачених Положенням про адвокатуру Української РСР.

Першим своїм заходом відділ юстиції передбачив і здійснив у лютому 1973 р. перевірку роботи президії Обласної колегії адвокатів щодо підбору, розстановки і виховання кадрів, виходячи з того, що від правильного підбору, розстановки й виховання кадрів колегії адвокатів залежало успішне виконання поставлених перед ними завдань з охорони прав і законних інтересів громадян, підприємств, установ і організацій.

Відповідно до висновків перевірки, в роботі президії колегії адвокатів з підбору, розстановки та виховання членів колегії

адвокатів спостерігались серйозні недоліки й помилки. Станом на 1 січня 1973 р. констатовано некомплект адвокатів у кількості 14-ти осіб, у тому числі по місту Одеса – 2 особи. Неповна укомплектованість адвокатами пояснювалась тим, що в президії колегії не існувало належного резерву адвокатів. Нерідко до колегії адвокатів приймалися особи, які не перебували в резерві – 17 осіб.

В порушення п. 10 Положення про адвокатуру Української РСР до колегії адвокатів було прийнято адвокатів, раніше виключених із адвокатури за проступки, що ганьблять адвокатську діяльність, і направили на роботу в юридичну консультацію того району, де вони раніше працювали і скомпрометували себе. Надалі вони були заарештовані та віддані суду за хабарі, пов'язані з адвокатською діяльністю.

У 1972 р. притягнуто до кримінальної відповідальності, заарештовано і потім засуджено за хабарі ще трьох адвокатів.

Підсумки перевірки доповідалися відділу адміністративних органів Одеського обкому Комуністичної Партії України та обговорювалися на засіданні президії обласної колегії адвокатів за участю керівництва відділу.

Президія Одеської обласної колегії адвокатів реагувала на вказівки щодо недоліків у її роботі – зокрема було вжито конкретних заходів для їх усунення. Зазначалося, що Президія спрямовувала свою діяльність на всебічне вивчення моральних і ділових якостей кожного адвоката колегії, на підвищення ними професійної майстерності та культури в роботі. Президія стала більш вимогливо підходити до вирішення питань, пов'язаних із прийомом і виключенням із членів колегії адвокатів, підвищувати відповідальність завідувачів юридичних консультацій за якість роботи, підготовку і виховання адвокатів.

З метою підвищення кваліфікації адвокатів у колегіях адвокатів проводилася методична робота. Інформаційно-методичні збірники, які видавалися колегіями адвокатів, містили розробки з актуальних питань методики ведення консультаційної роботи, судових справ, практики роботи юрисконсультів і пропаганди правових знань, зразки правових документів, кращі промови адвокатів та інше. Такі збірники розсилалися в юридичні консультації, де їх використовували в практичній діяльності. В деяких колегіях успішно працювали школи професійної майстерності та ораторського мистецтва.

Надаючи важливого значення поліпшенню якості й культури роботи адвокатів, відділ юстиції з цією метою в липні 1973 р. перевіряв роботу президії обласної колегії адвокатів щодо керівництва обласною комісією з контролю за якістю.

В результаті перевірки було розкрито недоліки в керівництві цією комісією і заплановано заходи щодо поліпшення діяльності президії обласної колегії адвокатів і районних комісій за якістю роботи адвокатів.

У зв'язку з атестацією адвокатів президія обласної колегії адвокатів за участю відділу юстиції розробила і здійснила ряд заходів, пов'язаних з підготовкою до атестації.

Виконуючи наказ Міністра юстиції Союзу РСР № 26 від 25.12.1972 р., відділ юстиції приділяв особливу увагу діяльності президії Одеської обласної колегії адвокатів і прагнув підвищити його роль і авторитет щодо керівництва обласною комісією адвокатів [2].

Література

1. Інформація про хід виконання наказу Міністра юстиції СРСР № 26 від 25.12.1972 р. «Про поліпшення керівництва діяльністю колегій адвокатів». Державний архів Одеської області. Ф. Р-7952. Оп. № 1. Спр. № 66.
2. Про поліпшення керівництва діяльністю колегій адвокатів : Наказ МЮ СРСР № 26 від 25.12.1972 р. Збірник наказів, постанов колегії, інструкцій і вказівок МЮ СРСР. М.: Новини, 1976. С. 448-451.